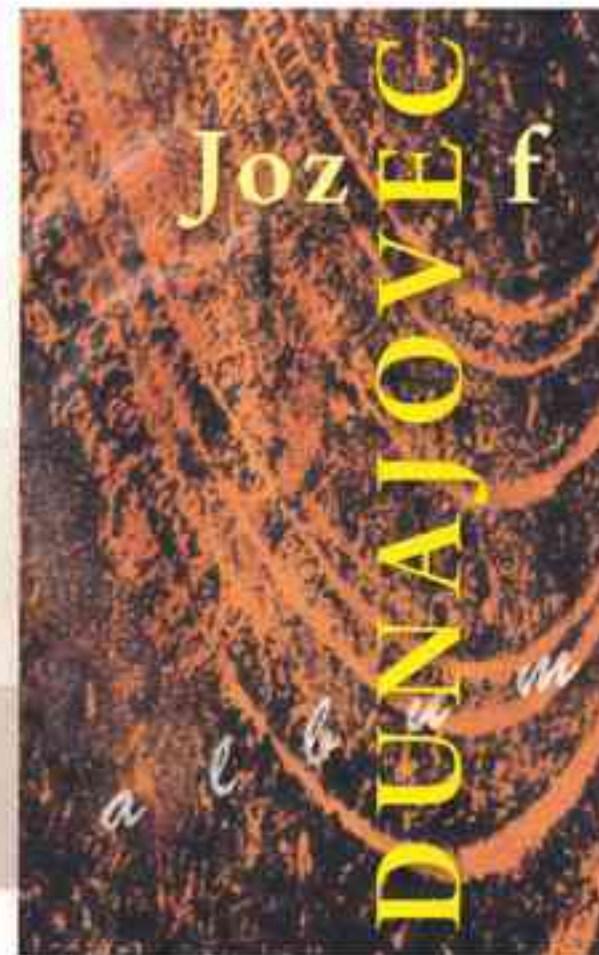

PL-SK
2007-2013

partnerstvom k spoločnému rozvoju

EUROPSKA UNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJ

10 ROKOV S VAMI
ZILINSKY
samosprávny kraj

PL-SK
2007-2013

partnerstvom k spoločnému rozvoju

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

*Projekt spolufinancovaný Európskou úniou z prostriedkov
Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Programu cezhraničnej spolupráce Poľsko - Slovenská republika 2007 – 2013*

Album je vydaný v rámci projektu
„LITERÁRNE REMINISCENCIE“
PL-SR/ZA/IPP/II/103

Názov: JOZEF DUNAJOVEC - album

Zostavovateľka: Janka Mudríková

Prekladateľ: Igor Husák

Grafický návrh, technické spracovanie a tlač: Kamil Ďurný - Štúdio D, Čadca

Jazyková úprava: Mária Rosinová

Vydala: Kysucká knižnica v Čadci v zriaďovacej
pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja

Rok: 2012

Fotografie: Archív Kysuckej knižnice v Čadci
a Archív literatúry a umenia SNK v Martine

Vydané v edícii, ktorá vznikla v rámci uvedeného projektu:
Albmy významných spisovateľov a publicistov – osobnosti Kysúc a Żywca

DUNAJOVEC

Jozef

novinár, publicista a autor literatúry faktu

*Narodil sa 23. 3. 1933 v Nesluši.
Zomrel 22. 2. 2007 v Bratislave.*

*Slávnosť udelenia ceny za literatúru faktu 23.3.1967
(zlava V. Zamarovský, Š. Janšák, J. Dunajovec)*

KAPITOLY PUBLICISTICKÝ ZBORNÍK Z KYSUCKÉHO NOVOVEKU

J. DUNAJOVEC

**POĽ
NÝMI
CES
TAMI**

PRÍRODA

Jozef Dunajovec

**Riečni
ľudia**

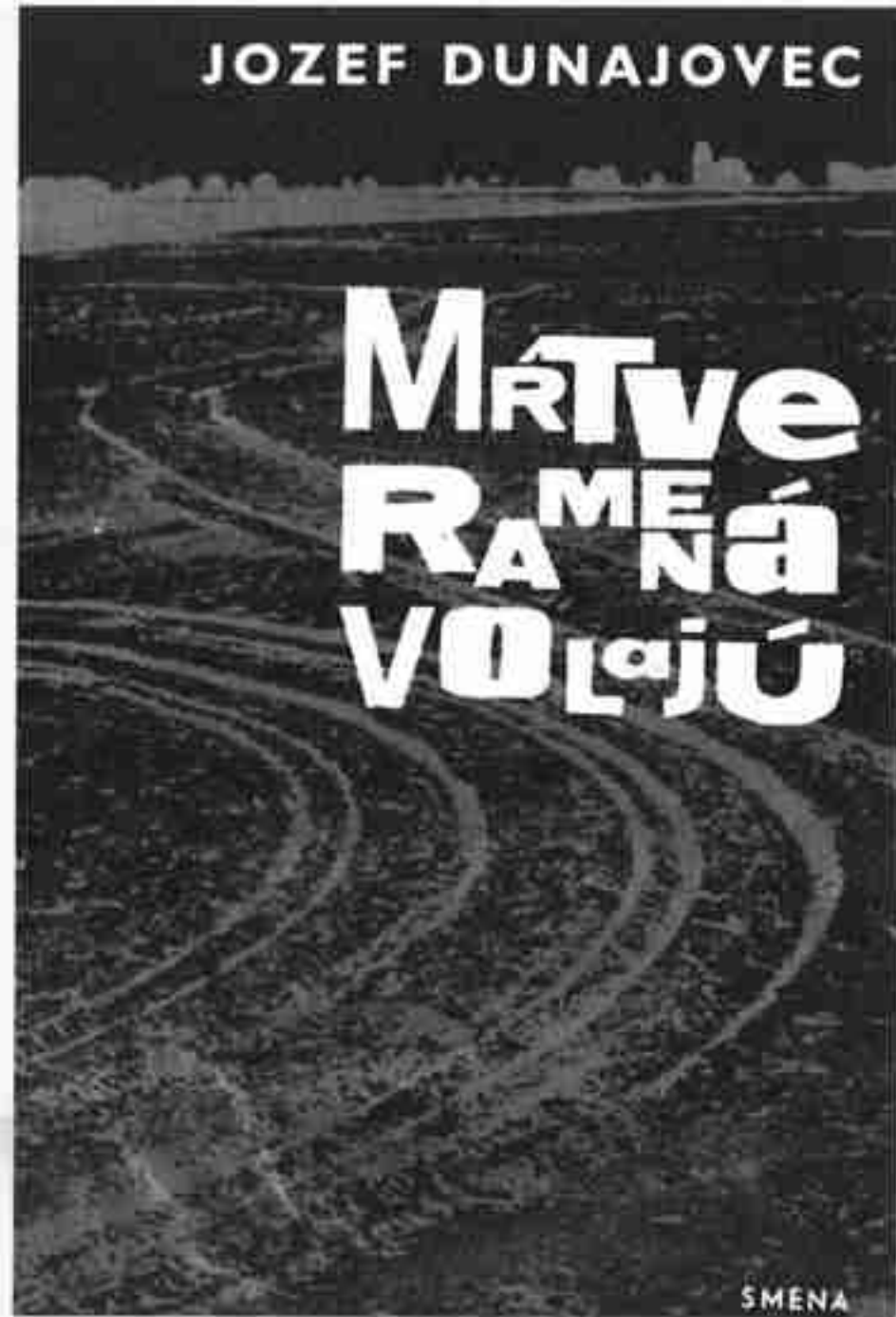
CHLIEB

Jozef
Dunajovec

JOZEF DUNAJOVEC

MŔTVE RAME NÁ VOLAJÚ

SMENA

V doline riečky Neslušanky leží dedina Nesluša, ktorá patrila k Budatínskemu hradnému panstvu. Žili tu drotári a ľudia, ktorí sa živili spracúvaním dreva a výrobkami z neho. Narodil sa tu známy slovenský spisovateľ, reportér, redaktor Nového slova Jozef Dunajovec.

TRINÁSTY PRESEDA

Vrátnica.

Naoko veľmi byrokratický orgán. Ale vrátnica na družstve, to vám je čosi ako hrdosť. Mali by ste len vidieť takého roľníckeho vrátnika. Veď to vám je hotový riaditeľ závodu. Prevádzkár. Nejednen z nich má prázdny rukáv. Ruku mu odtrhlo v mláfačke. Alebo mu výrazne klopká noha. Kôň dolámal rebrá. Ale hlavy majú také vrátnici ako advokáti. Konečne, na vrátnici musíš mať v hlave: všetko vážiš, ešte aj hnoj, aby ho nebodaj málo pod repu nedali. O všetkom vieš, obsluhuješ telefón, vybavuješ predsedove príkazy, zvolávaš na schôdzu . . .

Na vrátnici Jednotného roľníckeho družstva v Gabčíkove — v nevelkom, ale veľmi úhľadnom domčeku, pod ktorým vietor skuvíňa v novučičkej vozovej váhe, kráľuje takýto starý, sýtou roľníckou robotou poznačený človek. Menuje sa Ján Vida. Jeho život smeruje k sedemdesiatke. Na dlhej ceste bol najprv gazdom, kočišom i družstevným skupinárom.

Mŕtve ramená nespievajú / Jozef Dunajovec

Január

Meno má po starorímskom bohu Jánusovi, ktorému ho zasvätil Pompeius (715–612 pred n. l.), keď k desiatim mesiacom roka pridal ešte dva, január a február, a predsunul ich na začiatok roka, na dni slávnostné.

Aj v našich prírodných podmienkach však trochu súvisí s dvoma Jánusovými tvármi. Nejednu tvár zmení, len čo sa vystrčí z teplej kutice.

Zo sto januárov je 56 s tuhou zimou, tretina dní v tomto mesiaci je s celodennými mrazmi a priemerne 16 dní sneží. Z tisíc úmrtí nastáva v januári 104. Je to teda nevlúdny mesiac. Ešte aj sýkorky sa tiskajú do okien a líška do kurína. A veru, zatiaľ dobre, kým je to tak. Lebo ako sa vravieva:

Keď v januári oziminy dážd skropí,
budú veru štúple raže, aj snopy.
A keď rastie v januári tráva,
bude v lete hladovať i krava.

Máj

Máj je mesiac zasvätený oslave lásky a prírody. Je to mesiac, keď príroda i človek spievajú a plesajú.

Pranostika hovorí: „Studený máj, v stodole raj.“

V máji si gazdovia vždy priali, „aby palica pastierovi nevyschla“, pretože za mokrým májom ide suchý jún. V máji však prichádza aj Pankrác – Servác – Bonifác (12.–14. mája), traja zmrzlí svätí, ktorí už neraz obrali úrodu ovocia ešte v kvete. Pre povzbudenie sa hovorí vo vinici: „Kto prv kope, ten prv slope.“ Ale je tu aj iná rada:

Vo vinici vtedy kopat je rada,
keď z marhulí kvet za sáru ti padá.

ukážky z Kalendára prírody / Jozef Dunajovec

DUNAJOVEC
Jozef

novinár, publicista a autor literatúry faktu

Narodil sa 23. 3. 1933 v mnohohodetnej rodine v Nesluši na Kysuciach. Detstvo prežil od svojich piatich rokov vo Vinohradoch nad Váhom.

Vychodil vyššiu roľnícku školu v Rakoviciach a potom odišiel do Bratislavy, kde absolvoval Vysokú školu ekonomickú.

Popri štúdiu začal pracovať v redakcii Smeny, najprv ako dopisovateľ, neskôr ako interný redaktor. Okrem toho pôsobil v Roľníckych novinách, Hospodárskych novinách, Novom slove, Mladých rozletoch, Predvoji a na Ministerstve poľnohospodárstva a výživy SR. Externe prednášal budúcim žurnalistom na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského a písal pre nich vysokoškolské skriptá. Svoju novinársku púť na plný úväzok končil ako šéfredaktor časopisu Krásy Slovenska.

Okrem množstva publicistických príspevkov v periodikách napísal diela z oblasti literatúry faktu, v ktorých sa dotýka citlivých problémov súčasnosti, hlavne vzťahov človeka k prírode.

Zomrel 22. 2. 2007 v Bratislave.

Bol pokorným obdivovateľom prírody a jeho básnické srdce patrilo najmä Dunaju, aj keď príbuznosť jeho mena s týmto veľtokom je skôr náhodná a zrejme pochádza od vzdialených predkov. Zmysel svojho života spojil s rytmom práce jednoduchých ľudí slovenského vidieka, ktorý prešiel pešo krížom krážom. Ako rodák z chudobných Kysúc mal vrelý vzťah k obyčajným ľuďom, ťažko zarábajúcim na každodenný chlieb, rád s nimi hovorieval a venoval im najväčšiu časť svojej publicistickej a knižnej tvorby. Okrem reťaze správ, článkov, statí, esejí i reportáží napísal osemnásť kníh a je spoluautorom ďalších diel. Je nositeľom prestížnych literárnych cien E. E. Kischa a V. Zamarovského.

Dielo

- 1966 – **Mŕtve ramená volajú**
- 1974 – **Po ľuďoch stopy, Polnými cestami**
- 1974 – **Kronika rodnej zeme** (spoluautor)
- 1975 – **Rodná zem v obrazoch** (spoluautor)
- 1976 – **Riečni ľudia** (v maďarskom jazyku Ember és folyó, 1977)
- 1980 – **Chlieb**
- 1986 – **V zrkadlách slovenských riek** (spoluautor)
- 1995 – **Dráma na kilometri 1801**
- 1995 – **Projektantova odysea**

slovenský dennikár, publicista i autor literatúry faktu

W Nesluši urodil sa 23 marca 1933 roku, v viacerodennej rodine Jozef Dunajovec. Detskosť - počnúc od piatego roku zycia - spędzil w Vinohradoch nad Váhom. Po skončení školy ľudovej ukończył Wyższą Szkołę Rolniczą w Rakovicach oraz Wyższą Szkołę Ekonomiczną w Bratisławie.

Jednocześnie ze studiami rozpoczął pracę w redakcji dziennika „Smeňa“, początkowo jako korespondent, później jako etatowy redaktor. Poza tym pracował w „Gazecie Rolniczej“ („Rolniczych novinách“), Gazecie Gospodarczej“ („Hospodárskych novinách“), „Novym słowie“ („Novom slove“), „Młodych początkach“ („Młodych rozletoch“), „Awangardzie“ („Predvoji“). Przez pewien czas pracował także w Ministerstwie Rolnictwa i Wyżywienia Republiki Słowackiej. Na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Komeńskiego w Bratisławie na zlecenie prowadził wykłady dla przyszłych dziennikarzy i pisał dla nich skrypty uniwersyteckie. Swoją etatową działalność dziennikarską zakończył na stanowisku redaktora naczelnego czasopisma „Piękno Słowacji“ („Krásy Slovenska“). Od 1993 roku wykonywał jedynie wolny zawód.

Jozef Dunajovec był wielkim miłośnikiem przyrody, a najbardziej ukochał sobie Dunaj. Podobieństwo jego nazwiska i nazwy rzeki było jednak czysto przypadkowe, a nazwisko pochodziło z pewnością od jego dawnych przodków. Słowację przemierzył wzdłuż i w szerz. Spotykał się z prostym wiejskim ludem. Jako krajan z biednych Kysuc miał serdeczny stosunek do zwykłych ludzi. Chętnie spotykał się i rozmawiał z nimi. Poświęcił im największą część swojej twórczości publicystycznej i książkowej. Oprócz bardzo wielu notatek dziennikarskich, artykułów, rozpraw, esejów i reportaży napisał także osiemnaście książek i był współautorem innych dzieł. Do najbardziej znanych jego utworów literatury faktu należą: „**Starorzeczka krzyczą**“ („Mŕtve ramená volajú“, 1966), „**Po ľudzkich śladach**“ („Po ľudoch stopy“, 1974), „**Polnymi drogami**“ („Polnými cestami“, 1974), „**Rzeczni ludzie**“ („Riečni ľudia“, 1978), „**Chlieb**“ (1980), „**Dramat na 1801 kilometrze**“ („Dráma v kilometri 1801“, 1995), „**Odyseja projektanta**“ („Projektantova odysea“, 1996).

Jozef Dunajovec otrzymał prestiżowe nagrody literackie. W 1996 roku dostał międzynarodową Nagrodę im. Egona Erwina Kischa i Nagrodę im. Vojtecha Zamarovského za literaturę faktu.

Zmarł 22 lutego 2007 roku w Bratisławie, gdzie został także pochowany.